

Pensioen

Rapportage:
Kennis, houding en gedrag onder
Nederlanders

Irene Zondervan &
Jorn Lingsma

24-1-2018

B2329

Achtergrond	3
Conclusies en aanbevelingen	4
Resultaten	6
Bijlage	28

Kwantitatief online onderzoek onder Nederlanders tussen de 18 en 67 jaar

Aan ruim 1.000 Nederlanders, representatief voor de Nederlandse bevolking tussen de 18 en 67 jaar oud, hebben we een aantal vragen over pensioenopbouw voorgelegd.

Eén van de vragen waar het onderzoek antwoord op dient te geven is, hoe staat men ten opzichte van veranderingen in het pensioenstelsel? Welke mogelijkheden van een nieuw stelsel kunnen op draagvlak rekenen en waarop waardeert men het huidige stelsel in die mate dat men er liever geen afstand van doet. En welke motieven liggen achter de keuzes?

In het rapport komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Vertrouwen in en tevredenheid over het stelsel en het eigen fonds/ de eigen pensioenverzekeraar (indien men daar pensioen opbouwt)
- De aanwezige kennis over pensioenopbouw en wat het uiteindelijk oplevert
- De houding ten aanzien van een individueel pensioenpotje of collectieve regeling
- Voorkeur voor het type regeling
- Voorkeur voor het type pensioenuitvoerder
- Vergelijking met resultaten uit eerdere onderzoeken over deze onderwerpen

Per onderwerp bespreken wij de verkregen resultaten. Elk onderwerp sluiten we af met een of meer slides waarop grafieken de responspercentages op de uitgevraagde stellingen weergeven.

Gebrek aan grip voedt wantrouwen en wens voor meer individualiteit

Het is nog steeds slecht gesteld in Nederland met het vertrouwen in het pensioenstelsel en in de eigen pensioenaanbieder. De sector slaagt er goed in de boodschap over onzekerheid rondom pensioen over de Bühne te brengen. Deze boodschap valt echter bij velen in een voedingsbodemp van mispercepties en voedt daarmee het wantrouwen. Onzekerheid neemt toe. Meer Nederlanders dan twee jaar terug tasten in het duister over het rendement op hun pensioenpremie. Het vertrouwen in beleggen is laag, met name onder de doelgroep voor wie pensioen al wat meer gaat leven. Zelf sparen, zelf je hypotheek aflossen, lijken betere alternatieven. En de vergrijzing en ontgroening van de bevolking voeden de angst op geen of een lagere pensioenuitkering.

De sector benadrukt de verschillen. De klant heeft behoefte aan consensus.

De pensioenfondsen en verzekeraars brengen graag de onderlinge verschillen in beeld, om in de toekomst klanten/deelnemers te binden. Media zoomt in op verschillen. De Pensioenfederatie slaagt er niet in de aangesloten leden uit één mond te laten praten. En waar aanbieders meer vrijheid willen, beteugelt de toezichthouder meer. In de politiek zijn de meningen over dit onderwerp ook nog verre van unaniem. Het uitblijven van duidelijkheid over hoe en wanneer van de herinrichting van het nieuwe pensioenstelsel eist zijn tol. De rek over hoeveel onzekerheid men aankan lijkt voor sommigen eruit wat hen doet verlangen naar meer zekerheid, via de weg van meer individuele keuzes.

Het draagvlak voor verplichtstelling vlakkt af

Was de kleine verplichtstelling altijd een groot goed, nu steunt nog niet de helft van de Nederlanders het idee dat je verplicht pensioen moet opbouwen bij je werkgever. Keuzevrijheid waar je pensioen opbouwt, ontvangt bijval van de meerderheid van de Nederlanders.

Behoeftte aan grip, zicht op het eindbedrag voedt de behoefte aan een individuele pensioenpot

Een individuele pensioenpot wordt steeds minder het antwoord om het vertrouwen te herwinnen. En dit is te herleiden naar de achterliggende motieven voor de wens voor die individuele pensioenpot. Voorstanders van het collectieve hebben kennis, vertrouwen en zicht op een bepaald pensioeninkomen. Voorstanders van het individuele hebben een laag kennisniveau, weinig vertrouwen en grote behoefte aan zicht en grip op hun financiële situatie later. De behoefte aan grip en zekerheid, gevoed door toenemende onzekerheid, uit zich in de wens voor vrije keuzes.

Het gaat niet om collectief of individueel, het gaat over grip

De pensioensector heeft chaos gecreëerd in de hoofden van degenen die behoefte hebben aan orde ('the everyman'). Het is aan de sector om met name deze pensioenopbouwer zicht en grip te geven op zijn koopkracht na pensionering. Dit gaat niet over garanties maar over een ondergrens en marges waarbinnen het eindresultaat kan uitkomen. Over de zekerheid dát er pensioen wordt opgebouwd en uitgekeerd. En dat je opbouw meer is dan je eigen inleg. Waak om te concluderen dat eigen keuzes bieden de oplossing voor het probleem is. Degenen die het meeste behoefte zeggen te hebben aan deze keuzes, zijn het minst geëquipeerd deze te maken. Speel daarentegen in op hun behoefte aan orde.

Vertrouwen creëren vereist vertrouwen uitstralen. Zoek de connectie binnen de hele sector en maak duidelijk wat wel zeker is, waar wel eensgezindheid over bestaat.

Het lijkt gezien de relatie tussen kennis, vertrouwen en collectiviteit logisch om de onwetenden bekwaamer te maken. Hen geruster te stellen over de impact van ontgroening en vergrijzing, beleggingsrisico's. Wantrouwende Nederlanders denken al snel zwart/wit. Tussen geen enkele garantie en gegarandeerd 70% zit nog een wereld. Hierin moeten de deelnemers en aanbieders elkaar vinden. Zeg wat je wel kunt bieden, dicht het gat dat ontstaan is na de boodschap dat er geen zekerheid meer is. En neem waar mogelijk de mispercepties weg.

Maar alleen informeren is niet genoeg. Er dient ook echte connectie gemaakt te worden. Speel in op de angsten en behoeftes van hen die het nu niet meer weten, bied een helpende hand en straal zelf vertrouwen en gezamenlijkheid uit.

Wat in elk geval niet bijdraagt is complexe berichtgeving over wijzigingen zonder inkleuring hoe, over een regering die het nog niet weet maar zich wel terugtrekt en vindt dat het individu meer zelf moet regelen. Het creëren van onduidelijkheden, uitmeten van verschillen en terugtrekken dient plaats te maken voor het vertrouwen dat aanbieders in zichzelf hebben. Zoom in op de consensus binnen de sector.

OMDENKEN

Jongen (10) over toetsen:
'Volgens mij is de toets vooral
voor de juf, zodat ze weet wat
ze de volgende keer beter uit
moet leggen.'

De aanwezigheid van (grote) zorgen vraagt om maatregelen

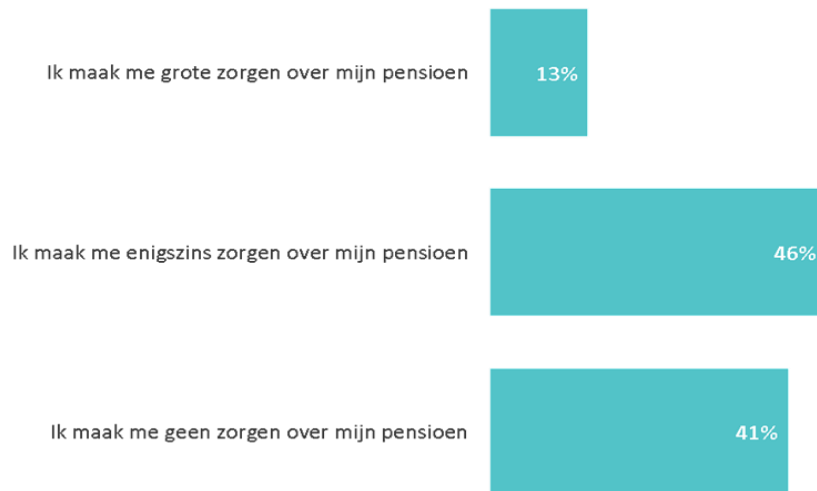
Hoe is het gesteld met het vertrouwen en welke zorgen deelt men?

6 op de 10 Nederlanders maakt zich zorgen over zijn pensioen, waarvan ruim een vijfde zelfs grote zorgen. De overigen (40%) geven aan zich hierover geen zorgen te maken. Dit zijn met name jongeren (18-24 jaar) voor wie pensioen letterlijk nog heel ver weg is en ouderen die tegen hun pensioen aankijken (55-67 jaar).

Deze zorgen vertalen zich naar een laag vertrouwen en lage mate van tevredenheid.

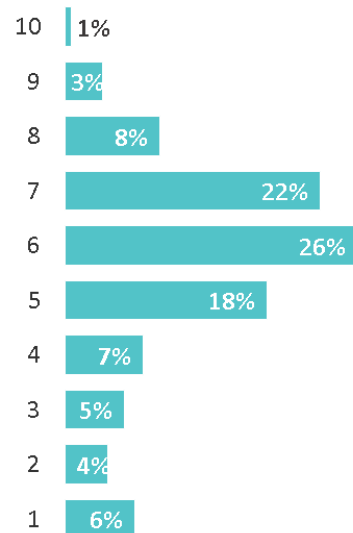
- Het vertrouwen in ons pensioenstelsel krijgt een magere 5,6
- Het vertrouwen in het eigen pensioenfonds/de eigen pensioenverzekeraar is een 6,2 waard
- De mate van tevredenheid met het eigen fonds/de eigen verzekeraar bedraagt een 6,3
- 4 op de 10 Nederlanders heeft een gebrek aan vertrouwen in ons stelsel (rapportcijfer 5 en lager). Bij een kwart wankelt het (geven het een 6) en slechts bij een derde van de Nederlanders is sprake van voldoende vertrouwen (7 en hoger).
- Een kwart van de Nederlanders zegt zijn eigen fonds/verzekeraar niet voldoende te vertrouwen (rapportcijfer 5 en lager). Een kwart is hier voorzichtig mee (cijfer 6) en 42% vertrouwt zijn eigen fonds/verzekeraar voldoende (7 en hoger).
- Qua tevredenheid over het eigen fonds/de eigen verzekeraar zien we een bijna gelijke verdeling. 20% is ontevreden, 22% weifelachtig, en 45% is meer uitgesproken tevreden (7 en hoger).

Welke van onderstaande uitspraken past het best bij jou? (n=1.034)

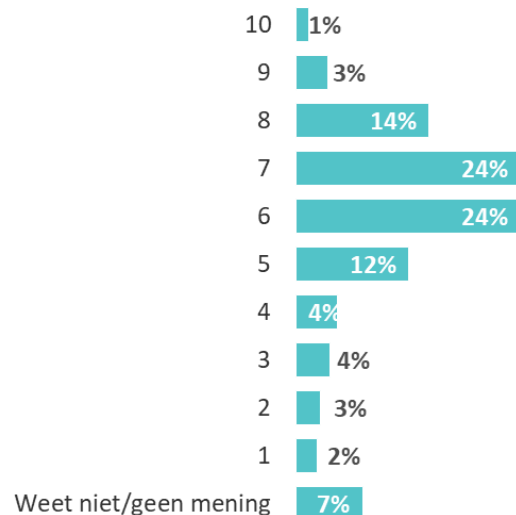
Vertrouwen en tevredenheid stelsel en fonds

Vertrouwen in het pensioenstelsel (n=1.034)

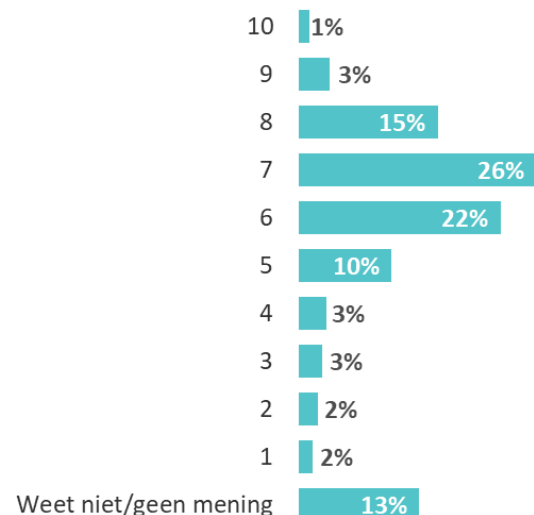
Gem. 5,6

Vertrouwen in eigen huidige pensioenfonds of pensioenverzekeraar (Basis: bouwt pensioen op; n=637)

Gem. 6,2

Tevredenheid met huidige pensioenfonds of pensioenverzekeraar (Basis: bouwt pensioen op; n=637)

Gem. 6,3

Gebrek aan kennis speelt een belangrijke rol bij de lage mate van vertrouwen en tevredenheid. Het betreft drie onderwerpen:

1: Kennis over de te verwachten pensioenuitkering op basis van de inleg

We constateren gebrek aan kennis over de hoogte van het rendement op de premie die de werknemer samen inlegt met de werkgever. 6 op de 10 Nederlanders geeft desgevraagd aan geen enkel idee te hebben in welke mate je inleg leidt tot een bepaald rendement wat later bijdraagt aan je pensioeninkomen. 1 op de 4 Nederlanders geeft op deze vraag ('Wat krijg je aan pensioen terug van iedere euro die de werknemer en werkgever aan pensioenpremie hebben betaald') als antwoord minder dan (18%) of evenveel als je inleg (7%). Slechts 5% zit in de buurt van het correcte antwoord (3 tot 4 keer de inleg). En niemand heeft onterecht hogere verwachtingen. Het zijn met name die Nederlanders die denken dat ze minder terugkrijgen dan hun totale inleg die zich grote zorgen maken om ons stelsel en hun pensioenuitvoerder. Daarnaast zien we dat de mensen die denken dat hun pensioen minder dan 70% van hun laatstverdiende loon zal worden, minder vertrouwen hebben in het stelsel en hun eigen pensioenfonds/verzekeraar. Hetzelfde geldt voor mensen die niet in kunnen schatten hoe hoog hun pensioen wordt.

2: Kennis over de voordelen van sparen versus beleggen en zelf doen versus uitbesteden aan de pensioenuitvoerder

Niet iedere Nederlander is ervan overtuigd dat beleggen na 40 jaar meer rendement oplevert dan sparen.

- 43% meent dat beleggen na 40 jaar een hoger pensioen oplevert
- 37% meent dat sparen na 40 jaar een hoger pensioen oplevert

Sparen kun je het beste zelf doen. Een kwart van de Nederlanders is van mening dat zelf je premie op een spaarrekening zetten het hoogste pensioen oplevert. En 12% meent dat dit effect bereikt wordt wanneer de pensioenuitvoerder jouw premie op een spaarrekening zet.

Beleggen daarentegen kun je voor een hoger rendement maar beter uit handen geven. 27% meent dat het hoogste pensioen gerealiseerd wordt wanneer jouw pensioenuitvoerder jouw premie belegt en 16% is van mening dat dit effect gerealiseerd wordt wanneer je zelf belegt.

Ook je hypotheek versneld aflossen kan op steun rekenen als manier om het meeste pensioen op te bouwen. 18% geeft aan dat versneld aflossen volgens hen na 40 jaar het hoogste pensioen oplevert.

Redenen voor lage mate van vertrouwen en tevredenheid

Gebrek aan kennis

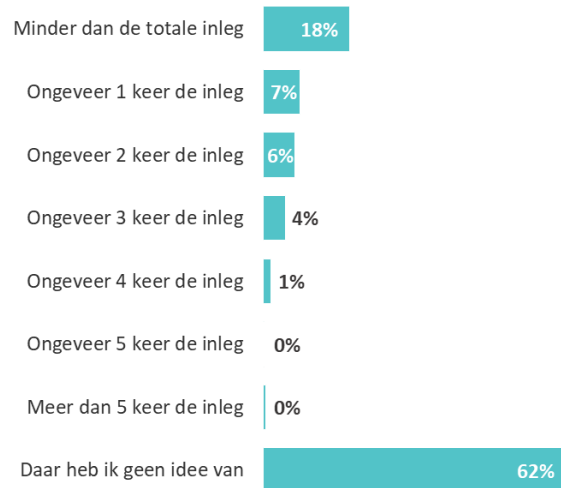
3: Kennis over de gevolgen van de vergrijzing

Bijna de helft van de Nederlanders (45%) is van mening dat de vergrijzing betekent dat jongeren later geen of een heel laag pensioen zullen krijgen. Een derde (31%) tast over dit verband in het duister en de overigen (24%) zijn van mening dat de vergrijzing niet leidt tot deze consequentie voor het pensioen.

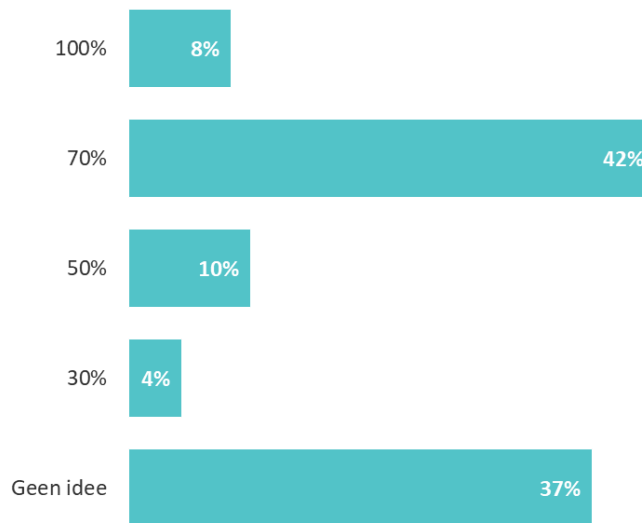
Ook vreest 40% van de Nederlanders dat wanneer je eenmaal met pensioen bent, er onvoldoende werkenden zijn die jouw premie betalen. Een derde van de Nederlanders heeft geen idee hoe dit zit en een kwart ziet het niet zo somber in.

Kennis over hoogte te bereiken pensioeninkomen

Wat krijg je aan pensioen terug van iedere euro die de werknemer en de werkgever aan pensioenpremie hebben betaald? (n=1.034)

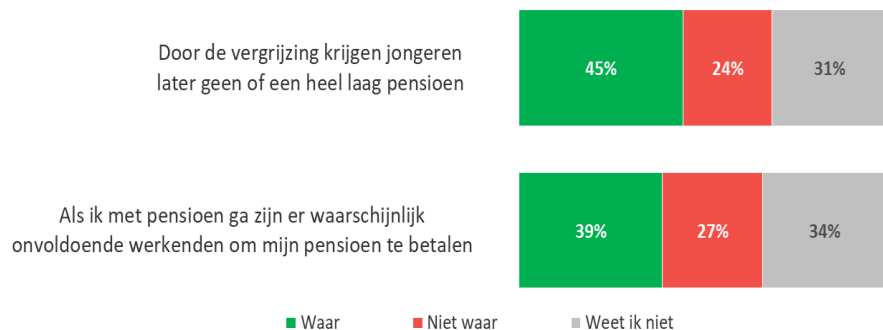

Hoe hoog denk je dat je pensioenuitkering (inclusief AOW) zal zijn als je straks met pensioen gaat? Het antwoord betreft het percentage van je laatst verdiende loon (Basis: werkt in loondienst; n=642)

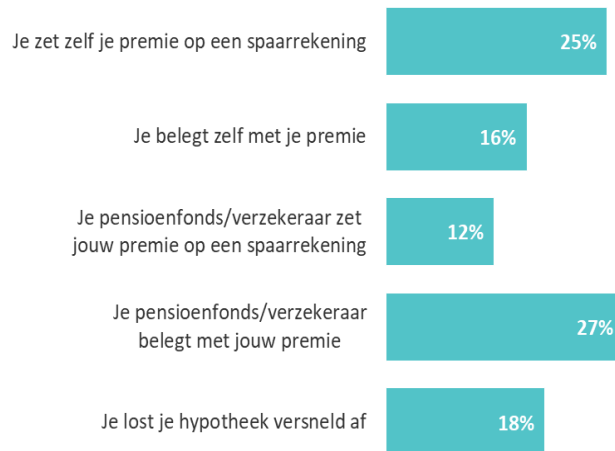

Kennis over wijze van pensioenopbouw

Zijn de onderstaande stellingen volgens jou waar of niet waar? (n=1.034)

Wat levert volgens jou na 40 jaar een hoger pensioen op? (n=1.034)

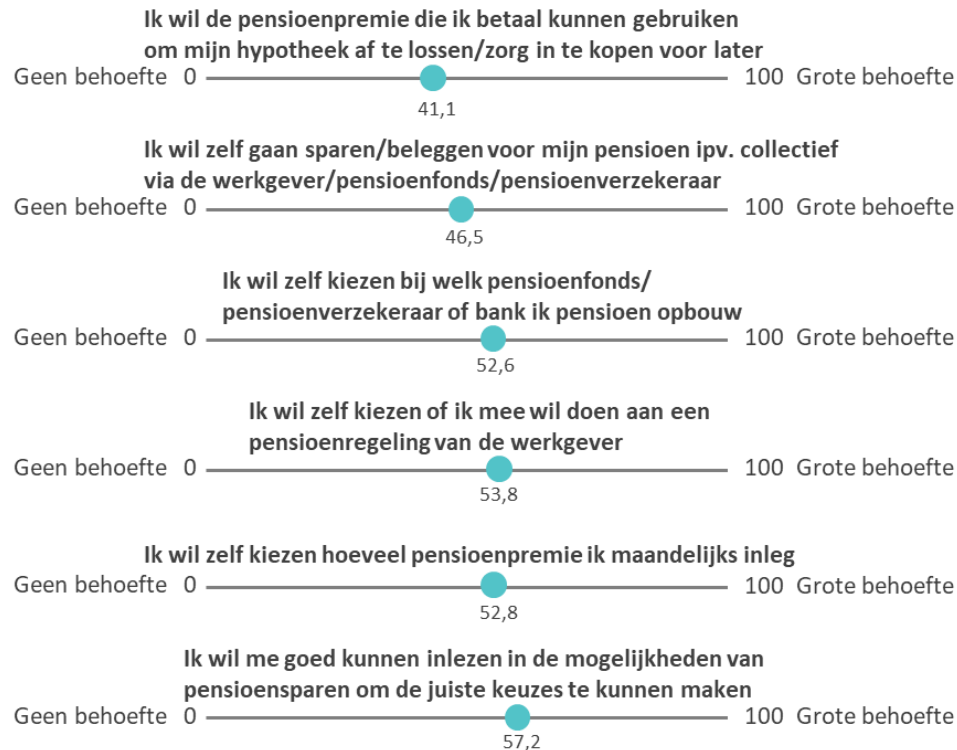

Individueel pensioenpotje of collectieve regeling

Is meer individualiteit de weg naar meer vertrouwen?

Een derde van de Nederlanders die pensioen opbouwen (31%), geeft aan dat een individueel pensioenpotje hen meer vertrouwen geeft in hun pensioen dan deelnemen aan een collectieve regeling. Een kwart is het met deze uitspraak niet eens. En 43% heeft hier geen uitgesproken mening over.

Dat Nederlanders nog geen uitgesproken wensen en behoeften hebben over eigen keuzes blijkt ook uit de figuur hiernaast.

Het draagvlak voor verplichte deelname aan een pensioenregeling neemt af in Nederland

Nagenoeg nog maar de helft (48%) van de Nederlanders staat er vierkant achter dat iedereen die werkt pensioen moet opbouwen (de kleine verplichtstelling). Eén op vijf is er op tegen en de overigen (32%) zijn minder uitgesproken. Een zelfde verdeling zien we bij de stelling: werknemers moeten een pensioen via hun werkgever opbouwen. Hier staat 44% achter en wijst 17% dit af. Ruime een derde deel (39%) is minder uitgesproken. Toch zegt de helft van de Nederlanders de voorkeur er aan te geven dat zijn pensioen via zijn werkgever wordt geregeld in plaats van het zelf te moeten doen. De stelling 'werknemers moeten vrij zijn om te kiezen waar zij hun pensioen opbouwen' kan op de meeste steun rekenen. 6 op de 10 Nederlanders is het hier mee eens. Slechts 8% is tegen dit idee. En een derde (32%) heeft hier geen uitgesproken mening over.

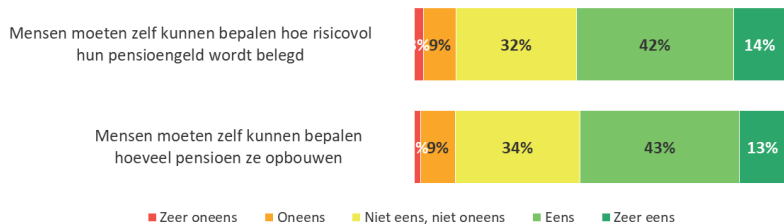
Voor zzp'ers maakt men dezelfde keuzes als voor andere werkende Nederlanders. 40% vindt dat zzp'ers verplicht pensioen moeten opbouwen (of ze nou willen of niet), 20% steunt dat idee niet. De rationale is dat zzp'ers hiermee tegen henzelf beschermd worden en dat zij zo van dezelfde voordelen rondom pensioenopbouw kunnen genieten als werkenden in loondienst. Tegenover een groep van circa 40% tot 50% die vooral voordelen zien van verplichte deelname door zzp'ers staat een groep van 20% die het hier niet mee eens is.

Individueel of collectief / vrij of verplicht

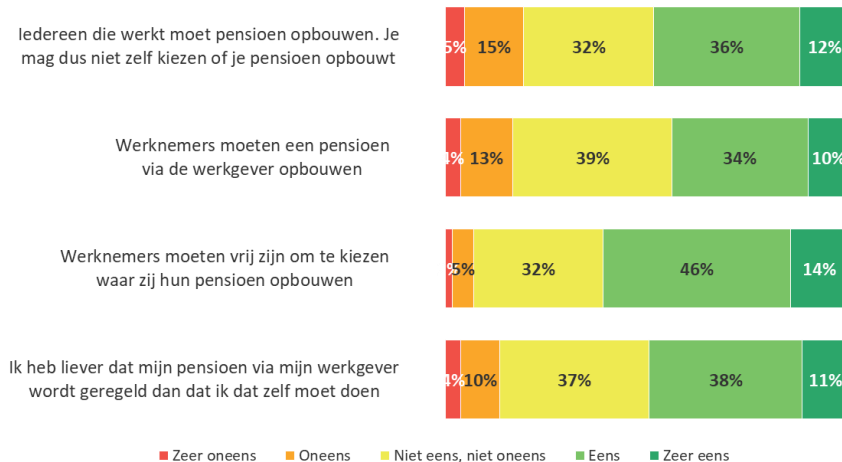
Ben je het eens of oneens met onderstaande uitspraken?
(Basis: bouwt pensioen op n=628)

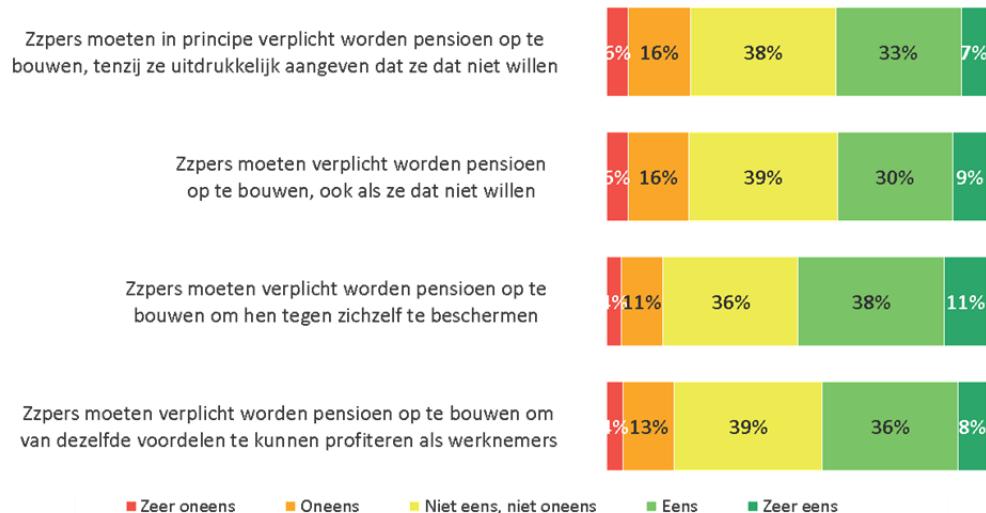
Ben je het eens of oneens met onderstaande uitspraken? (n=1.034)

Ben je het eens of oneens met onderstaande uitspraken? (n=1.034)

Ben je het eens of oneens met onderstaande uitspraken? (n=1.034)

Voorkeur voor individueel pensioen komt voort uit ontevredenheid en zorgen

Een grote groep Nederlanders (43%) die pensioen opbouwen, heeft geen voorkeur voor een individuele of collectieve pot. Ongeveer een derde van de Nederlanders zou meer vertrouwen hebben in hun pensioen met een individuele pot, een kwart ziet meer in een collectieve voorziening. Hieronder een overzicht van kenmerken waarop deze beide groepen op basis van uitgesproken voorkeur zich van elkaar onderscheiden.

Meer vertrouwen in een collectieve pot

- Maken zich minder zorgen over hun pensioen. Denken dat het pensioen 70% van het laatstverdiende loon zal zijn.
- Weten vaker dat ze 3 à 4 keer de inleg terug krijgen.
- Hebben meer vertrouwen in het stelsel (6,4) en hun eigen pensioenfonds of –verzekeraar (6,7). Geven de voorkeur aan bij hun eigen fonds of verzekeraar te blijven.
- Zijn niet tegen keuzevrijheid wat betreft keuze voor fonds of beleggingen, maar vinden het meestal wel prima dat ze via hun werkgever kunnen meedoen aan de pensioenregeling.
- Zijn vaker hoogopgeleid en verdienen een bovenmodaal inkomen.
- Zijn relatief vaak man.
- Zitten vaker dicht tegen de pensioenleeftijd: 55 t/m 67 jaar.

Meer vertrouwen in een individuele pot

- Maken zich meer zorgen over hun pensioen.
- Hebben het idee dat hun pensioen laag wordt: 50% of minder van hun laatstverdiende loon en denken dat het totaal opgebouwde pensioenbedrag minder dan de totale inleg aan premies is.
- Denken dat er door de vergrijzing minder pensioen overblijft voor de jongeren.
- Hebben meer behoefte aan zekerheid over het eindbedrag.
- Hebben weinig vertrouwen in het huidige stelsel (5,4) en hun eigen pensioenfonds of –verzekeraar (5,7). Zouden ook vaker overwegen om weg te gaan bij hun eigen pensioenfonds of –verzekeraar.
- Zijn niet tegen het idee dat je verplicht pensioen moet opbouwen, maar willen meer invloed op de manier waarop: zelf kunnen kiezen of ze meedoen met de regeling van werkgever, zelf kunnen sparen/beleggen voor pensioen, zelf pensioenfonds of –verzekeraar kunnen kiezen. Willen invloed op beleggingen en hoogte premie-inleg.

Onbekendheid met nieuwe stelsel

Nagenoeg driekwart van de Nederlanders weet niet of in het nieuwe stelsel de DB-regeling komt te vervallen. 17% meent dat dit wel het geval is en 11% is van mening dat dat niet zo is. Voor de meeste mensen zou het vervallen geen welkome ontwikkeling zijn.

Zijn de onderstaande stellingen volgens jou waar of niet waar? (n=1.034)

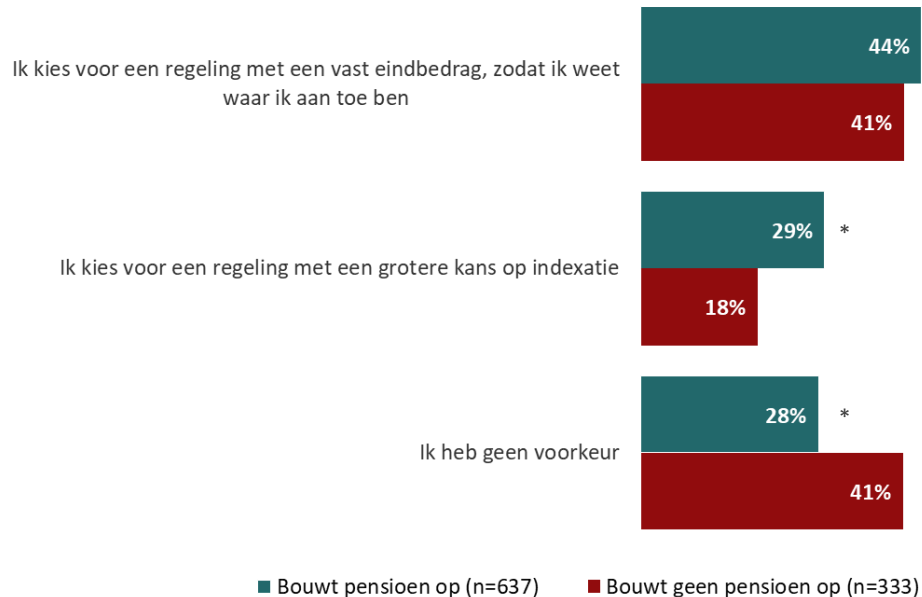
DB boven DC: grote behoefte aan garanties, zekerheden

Op de vraag naar het type regeling verkiest 43% van de Nederlanders een DB-regeling. Een kwart (24%) kiest voor een DC-regeling en een derde kan hier geen uitspraak over doen. Van de Nederlanders die momenteel pensioen opbouwen, kiest 29% voor een DC-regeling. Bij mensen die geen pensioen opbouwen is dit 18%.

- 60% van degenen met voorkeur voor een DB-regeling onderbouwen deze voorkeur. Voor de helft van hen prevaleert de wens voor zekerheid van inkomsten en zekerheid rond het pensioenbedrag. 10% geeft aan dat DB hen meer inzicht geeft in hun financiële situatie (weten waar je aan toe bent) en nog eens 10% kiest deze vorm van opbouw omdat het minder beleggingsrisico's meebrengt.
- Ook de helft van de DC-aanhang onderbouwt zijn voorkeur. Voor hen telt de kans op een hoger rendement en dus een hoger pensioen, het behoud van koopkracht en niet wars of bang zijn voor risico's. Zij spreken vertrouwen uit in beleggen en in het pensioenfonds.

De aan- of afwezigheid van vertrouwen in beleggen speelt een rol bij de voorkeur voor één van de regelingen. En eerder zagen we dat onder andere door gebrek aan kennis over pensioenopbouw dit vertrouwen niet op peil is.

Stel dat je mag kiezen tussen twee pensioenregelingen, welke kies je dan? (n=970)

n telt niet op tot 1.034: een deel van de respondenten weet niet of zij pensioen opbouwen

* = significant verschil tussen 'bouwt wel pensioen op' en 'bouwt geen pensioen op'

Profiel van zekerheidszoekers vs. rendementzoekers

We zien in de groep die kiest voor **zekerheid** ten opzichte van de groep die kiest voor rendement een **oververtegenwoordiging** van:

Gebrek aan vertrouwen

- Mensen die zich grote zorgen maken over hun pensioen;
- Mensen die minder vertrouwen hebben in beleggen;
- Mensen die minder vertrouwen hebben in het pensioenstelsel en in hun eigen pensioenfonds.

Laag pensioenkennisniveau

- Mensen die geen idee hebben hoe hoog hun pensioen zal zijn;
- Mensen die denken dat het opgebouwde pensioen bij pensionering minder is dan de totale inleg aan premies;
- Mensen die denken dat er door de vergrijzing minder pensioen voor jongeren overblijft.

De groep zekerheidszoekers heeft een grotere voorkeur voor een individuele pensioenpot, al is dit verschil klein met de groep rendementzoekers.

Sociodemografisch, oververtegenwoordiging van:

- Vrouwen;
- Lage of middelbare opleiding en een beneden modaal inkomen.

Op de volgende punten verschillen de zekerheidszoekers **niet** van de rendementzoekers:

- Behoeftte aan vrijheid wat betreft keuze pensioenfonds/verzekeraar, verplichtstelling, invloed op beleggingen.
- Leeftijd

Zekerheid en garanties bepalend voor keuze van de uitvoerder

Ruim de helft (52%) van de Nederlanders kan de vraag niet beantwoorden welke pensioenuitvoerder zij zouden kiezen, wanneer de keuze er was. Onder degenen die wel een keuze maken, heeft een pensioenfonds de meeste voorkeur (26% van de Nederlanders), gevolgd door een pensioenverzekeraar (9%), bank (8%) en ppi (2%). Degenen die momenteel pensioen opbouwen, kiezen vaker voor een pensioenfonds (33%) en pensioenverzekeraar (11%) dan mensen die nu geen pensioen opbouwen (resp. 15% en 5%).

Op de eerste plaats waar Nederlanders hun pensioenuitvoerder op uit zouden kiezen (indien hen deze keuze wordt geboden), staat de meeste zekerheid en garanties.

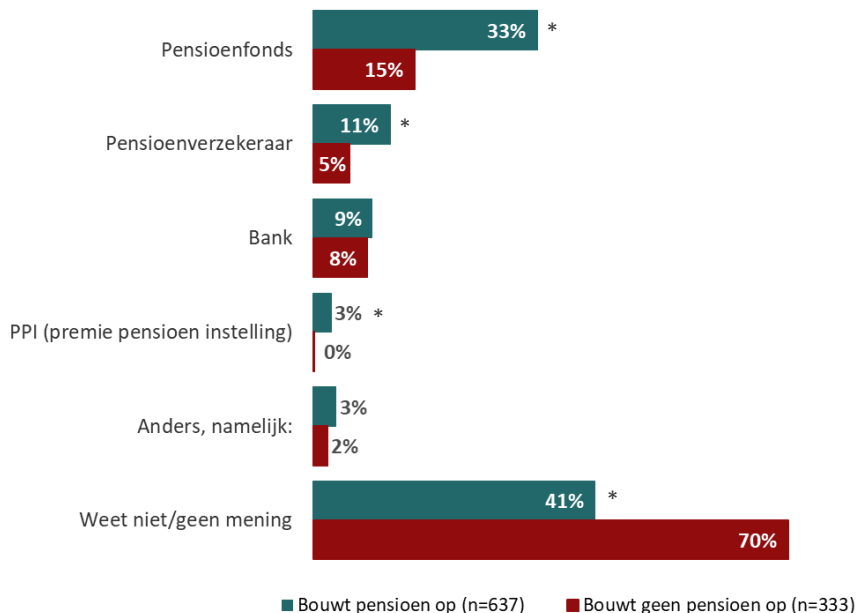
- 40% geeft het grootste belang (prioriteit nummer 1) aan zekerheid en nog eens 20% zet dit aspect op de tweede plek van grootste belang. Waar 60% dit het belangrijkste vindt, geeft 20% aan zekerheid het minst van belang te vinden (plek 5,6,7 in de prioriteitenlijst).
- 26% (en daarmee op de tweede plek in de rangorde) geeft de hoogste prioriteit aan het hoogste rendement, en met 25% voor wie dit aspect als 2^e prioriteit geldt, komen we op een totaal van 51% die de uitvoerder zou kiezen op het aspect hoogste rendement. 20% zet het hoogste rendement op de laagste plekken van de prioriteitenlijst (5,6,7).
- Een uitvoerder met een bekende naam scoort het laagst als keuzecriterium waarop men een pensioenuitvoerder zou kiezen. En ook maatschappelijk verantwoord beleggen en vrijheid om zelf het beleggingsbeleid te kunnen kiezen, scoren geen hoge ogen. Respectievelijk 69%, 56% en 56% zet deze aspecten op de laagste drie plaatsen.

Maar wil men wel wisselen van uitvoerder?

Ruim een derde van de Nederlanders toont zich loyaal en zou (waarschijnlijk) bij zijn huidige fonds of verzekeraar blijven. Voor 42% is deze vraag 'food for thought' en 11% is vrij stellig indien de kans zich voordoet om van pensioenuitvoerder te wisselen. De mensen die zouden blijven, hebben meer vertrouwen (6,9) in hun eigen fonds/verzekeraar en zijn er meer tevreden (7,0) over dan mensen die twijfelen of weg zouden gaan (vertrouwen gemiddeld 5,7 en tevredenheid 5,9).

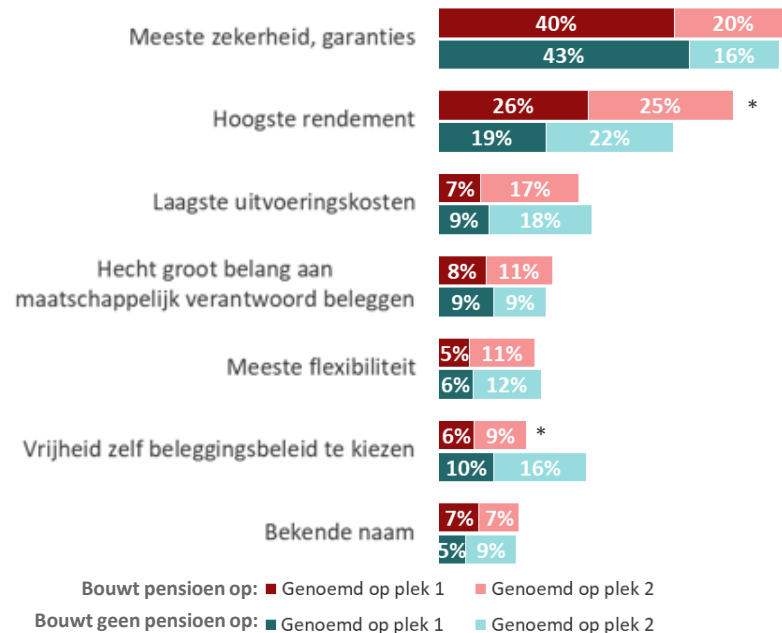
Welke uitvoerder?

Indien je de keuze zou hebben om zelf je pensioenuitvoerder te kiezen (de partij waar je je premie inlegt), welke van onderstaande partijen kies je dan?

* = significant verschil tussen 'bouwt wel pensioen op' en 'bouwt geen pensioen op'

Indien je de keuze hebt om je eigen pensioenuitvoerder te kiezen, waar kies je dan op (1 staat voor 'meest van belang' en 7 staat voor 'minst van belang')?

Welke uitvoerder?

Stel dat je zelf je uitvoerder mag kiezen die voor jou pensioen opbouwt.
Zou je dan bij jouw huidige fonds of verzekeraar blijven?
(Basis: bouwt pensioen op; n=637)

Motivaction heeft de afgelopen jaren voor diverse pensioenfondsen (bedrijfstak-, ondernemings- en beroepsfondsen) en uitvoeringsorganisaties onderzoek gedaan onder deelnemers naar hun wensen en behoeften. Aanvullend hebben we in 2015 in opdracht van de Pensioenfederatie onderzoek gedaan onder een Nederland representatieve groep.

De benchmark halen we enerzijds uit de onderzoeken die we vanaf 2015 onder 10 pensioenfondsen hebben uitgevoerd (4 bedrijfstak-, 4 ondernemings- en 2 beroepsfondsen) onder ongeveer 8500 deelnemers. Het feit dat dit een andere steekproef betreft dan Nederland representatief vraagt om de nodige voorzichtigheid bij het maken van vergelijkingen. Ook kijken we naar resultaten uit het Pensioenfederatie-onderzoek. Qua steekproef is deze laatste beter vergelijkbaar met het huidige onderzoek. Waar we 2017 noemen betreft het resultaten uit het onderhavig onderzoek voor Aegon.

Vertrouwen: vertrouwen neemt toe

- Het vertrouwen in het pensioenstelsel neemt toe: van 5,3 (2015) naar 5,6 (2017)
- Het vertrouwen in het eigen fonds of pensioenverzekeraar neemt toe: van 5,6 (2015) naar 6,2 (2017)
- Qua tevredenheid zien we in onderhavig onderzoek een lagere score (6,3) dan in de onderzoeken onder de pensioenfondsen (6,8)

Kennis: onduidelijkheid neemt toe

- De onduidelijkheid over wat je aan pensioen terugkrijgt van iedere euro inleg is toegenomen. Was dit in 2015 voor 47% onduidelijk ('daar heb ik geen idee van'), in 2017 tast 62% daarover in het duister. Het percentage Nederlanders dat goed schat (3 tot 4x de inleg) is gelijk gebleven (5 tot 6%). Ook de onduidelijkheid over de hoogte van de pensioenuitkering is toegenomen van 14% naar 37%.
- Qua opbouw van het pensioen zijn de kennisvragen of antwoordschalen niet goed vergelijkbaar. We zagen in 2015 dat 29% van de Nederlanders dacht dat door de vergrijzing jongeren later geen of een heel laag pensioen krijgen. Nu is dat percentage 24%. Maar aan deze vraag is de 'weet niet' antwoordoptie toegevoegd.
- Of beleggen meer oplevert dan sparen is evenmin zuiver te vergelijken door het toevoegen van de optie 'je lost je hypotheek versneld af.' Wel zien we een gelijke verdeling, waarbij beleggen (volgens 52%/benchmark 59%) meer oplevert dan sparen (37%/benchmark 41%).

Individueel of collectief/vrij of verplicht

Ben je het eens of oneens met onderstaande uitspraken?
(Basis: bouwt pensioen op n=628)

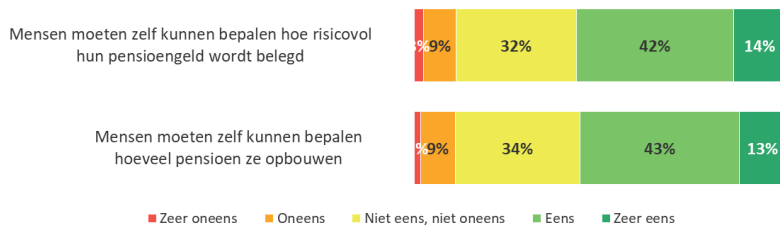

Dit komt overeen met de resultaten uit het PF-onderzoek:
18%, 37%, 28%, 15%, 2%

2%, 16%, 43%, 28%, 10%

We zien nu een afname van het aantal Nederlanders dat aangeeft dat een individueel pensioenpotje hen meer vertrouwen geeft.

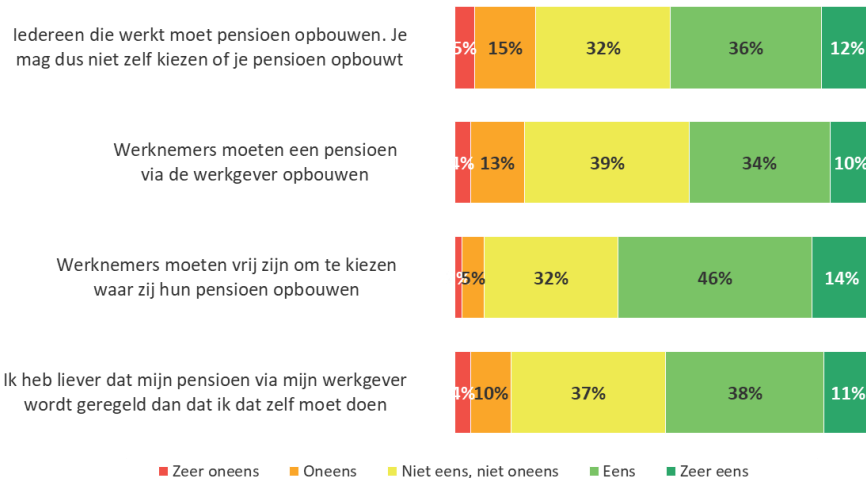
Ben je het eens of oneens met onderstaande uitspraken? (n=1.034)

2%, 10%, 26%, 49%, 13%: hierin zien we een kleine verschuiving.
Iets meer Nederlanders zijn het nu met deze uitspraak eens.

Individueel of collectief/vrij of verplicht

Ben je het eens of oneens met onderstaande uitspraken? (n=1.034)

We zien een afname in aantal Nederlanders dat verplichtstelling toejuicht
PF: 4%,16%,27%,43%,10%

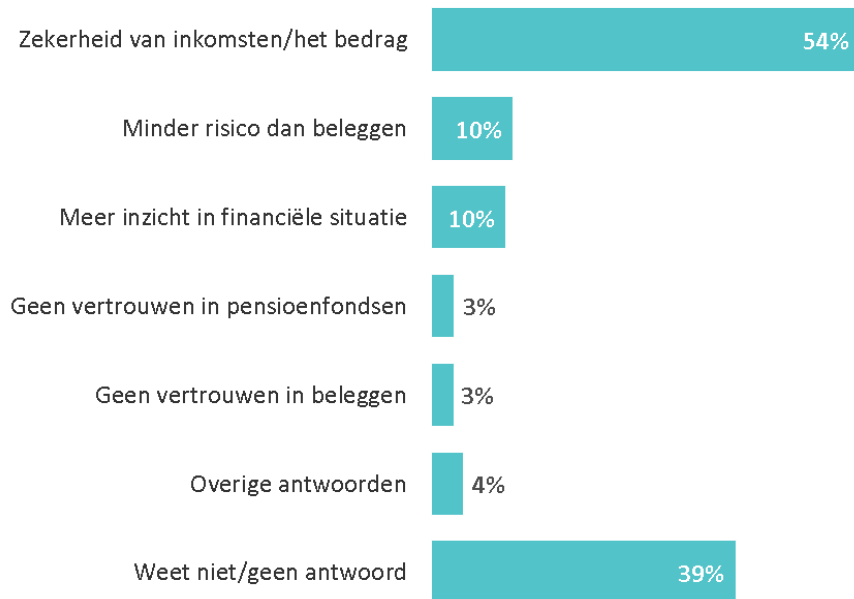
Nu minder voorstanders voor verplicht via de werkgever opbouwen
PF: 3%, 13%, 33%, 42%, 8%

Afname van Nederlanders die verkiezen dat hun pensioen via de werkgever wordt geregeld.
PF: 4%, 9%, 28%, 47%, 13%

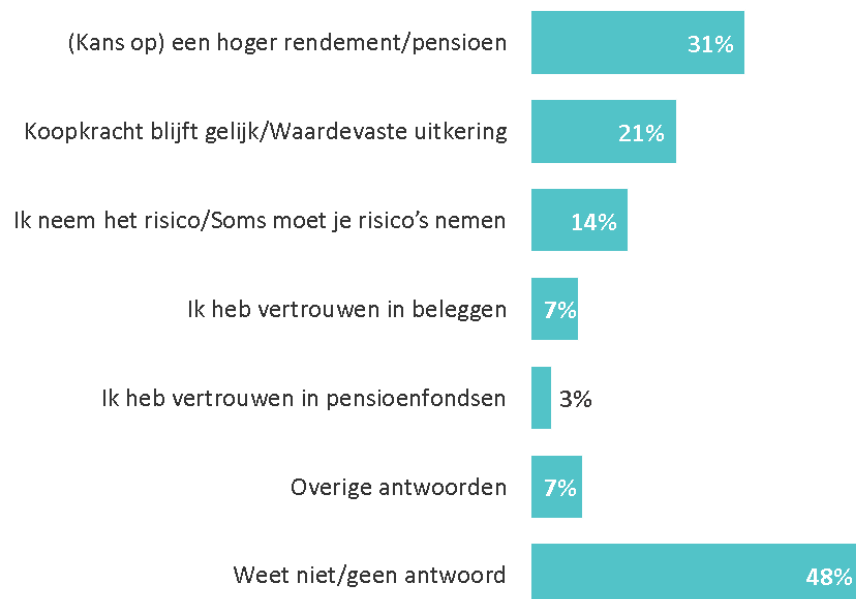

Antwoorden op open vraag

Kun je uitleggen waarom je voorkeur uitgaat naar een regeling met een vast eindbedrag?
(Basis - Kiest voor regeling met vast eindbedrag, n=440)

Kun je uitleggen waarom je voorkeur uitgaat naar een regeling met een grotere kans op indexatie?
(Basis - Kiest voor regeling met een grotere kans op indexatie, n=249)

- **Veldwerkperiode**
 - Het veldwerk is uitgevoerd in de periode 20 dec 2017 t/m 27 dec 2017
- **Methode respondentselectie**
 - Uit het StemPunt-panel van Motivation
- **Incentives**
 - De respondenten hebben als dank voor deelname aan het onderzoek een punten voor het StemPunt spaarprogramma ontvangen
- **Weging**
 - De onderzoeksdata zijn gewogen (zie ook bijlage gewogen en ongewogen data), daarbij fungeerde het Mentality-ijkbestand als herwegingskader. Dit ijkbestand is wat betreft sociodemografische gegevens gewogen naar de Gouden Standaard van het CBS
- **Responsverantwoording online onderzoek**
 - In de veldwerkperiode is aan 4950 personen een uitnodigingsmail verstuurd. Op de slotdatum van het veldwerk (zie bij Veldwerkperiode) was het gewenste aantal vragenlijsten ingevuld en is de toegang tot de vragenlijst op internet afgesloten
- **Bewaartermijn primaire onderzoeksbestanden**
 - Digitaal beschikbare primaire onderzoeksbestanden worden tenminste 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard. Beeld- en geluidsopnames op cd en niet digitaal beschikbare schriftelijke primaire bestanden zoals ingevulde vragenlijsten, worden tot 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard.

Bijlage | Ongewogen en gewogen data

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Leeftijd				
18 t/m 24 jaar	75	7,3%	134	13,0%
25 t/m 34 jaar	158	15,3%	193	18,7%
35 t/m 44 jaar	163	15,8%	203	19,7%
45 t/m 54 jaar	241	23,3%	234	22,7%
55 t/m 67 jaar	397	38,4%	269	26,0%
Opleidingsniveau				
Hoog (wo/hbo)	278	26,9%	282	27,3%
Middel (havo/vwo/mbo/mavo)	550	53,2%	563	54,5%
Laag (ibo/basisschool/geen opleiding)	206	19,9%	189	18,3%
Geslacht				
Mannen	571	55,2%	519	50,2%
Vrouwen	463	44,8%	515	49,8%

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Woonplaats				
3 grote gemeenten	110	10,6%	121	11,7%
West	300	29,0%	303	29,3%
Noord	112	10,8%	109	10,5%
Oost	203	19,9%	211	20,4%
Zuid	265	25,6%	252	24,3%
Randgemeenten	41	4,0%	39	3,7%
Mentality				
Moderne burgerij	247	23,9%	235	22,8%
Opwaarts mobilen	130	12,6%	153	14,3%
Postmaterialisten	102	9,9%	93	9,0%
Nieuwe Conservatieven	108	10,4%	87	8,5%
Traditionele burgerij	131	12,7%	114	11,0%
Kosmopolieten	110	10,6%	132	12,8%
Postmoderne hedonisten	114	11,0%	115	11,1%
Gemaksgeoriënteerden	92	8,9%	104	10,0%

Wij verminderen onze footprint

Motivation
is ISO 14001-
gecertificeerd

Motivation
gebruikt
energiezuinige
auto's

Motivation
gebruikt groene
stroom

Motivation
gebruikt
uitsluitend papier
met een FSC-label

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage – anders dan integrale publicatie – is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International B.V.

Zie ook ons [Pers- en publicatiebeleid](#).

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

motivation

research and strategy

Motivation International B.V.
Marnixkade 109
1015 ZL Amsterdam

Postbus 15262
1001 MG Amsterdam

T +31 (0)20 589 83 83
M info@motivation.nl

www.motivation.nl

